

Handläggare
Tove Nilsson
08-508 262 81

Till
Trafiknämnden
2021-06-17

Fordonshinder i Stockholms stad. Genomförandebeslut.

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till genomförande av projekt Fordonshinder i Stockholms stad, till en investeringsutgift om 13 mnkr.

Gunilla Glantz
Förvaltningschef

Bengt Stenberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar om genomförande av projekt Fordonshinder i Stockholms stad, till en investeringsutgift om 13 mnkr.

I enlighet med intentionerna i stadens budget arbetar kontoret med analys av de platser som pekas ut som i behov av riskminimerande och trygghetsskapande åtgärder samt planerar för och placerar ut fysiska trafikshinder för att öka tryggheten på dessa platser. För detta erhöles budgetmedel år 2021 om 8 mnkr. Under 2020 erhöles 5 mnkr för samma ändamål. Dessa ombudgerades till 2021. Totalt finns således en investeringsbudget på 13 mnkr.

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 281
Växel 08-508 27 200
tove.m.nilsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Ett antal av de platser som staden och polisen gemensamt har pekat ut som områden med extra stort behov av kompletterande fordonskydd har redan analyserats och kommer i närtid att möbleras med, för respektive unik plats, lämpliga certifierade fordons hinder. Detta är huvudfokus för det kortsiktiga arbetet. De platser som återstår kommer också att analyseras och successivt möbleras under innevarande år.

Trafikkontoret har också ett långsiktigt uppdrag att utveckla arbetet med trygghet och säkerhet i staden. Som väghållare och ansvarig förvaltning för stadens offentliga rum/ utemiljöer arbetar kontoret för att dessa ska bli så trygga och attraktiva som möjligt.

Kontoret arbetar för att Stockholm ska vara en stad som är både öppen, tillgänglig, attraktiv och trygg. Det kan bland annat medföra vissa målkonflikter mellan trygghetsaspekten och gestaltningen.

Arbetet utförs i samverkan med polisen, stadsledningskontoret, räddningstjänsten, berörda stadsdelsförvaltningar, stadsarkitekten, stadsträdgårdsmästaren och trafikkontoret.

Bakgrund

I enlighet med intentionerna i stadens budget arbetar kontoret med analys av de platser som pekas ut som i behov av riskminimerande och trygghetskapande åtgärder samt planerar för och placerar ut fysiska trafik hinder för att öka tryggheten på dessa platser. Detta är huvudfokus för det kortsiktiga arbetet. För detta erhöles budgetmedel om 8 mnkr. I tertialrapport 2 2020 förstärktes nämndens budget med 5 mnkr för samma ändamål. Dessa ombudgerades av tidsskäl till 2021. Totalt finns således en investeringsbudget på 13 mnkr.

Trafikkontoret har också ett långsiktigt uppdrag att kontinuerligt utveckla arbetet med trygghet och säkerhet i staden. Som väghållare och ansvarig förvaltning för en stor del av stadens offentliga rum och utemiljöer arbetar kontoret för att dessa ska vara så trygga och attraktiva som möjligt. Stadens strategi för offentliga rum kompletterar framkomlighetsstrategin med riktlinjer för hur stadens gator, torg och allmänna platser ska utvecklas till mötes- och vistelseplatser i en växande, attraktiv och hållbar stad. Stadens människor och funktioner är utgångspunkten när stadsrum såsom gator, torg och kajer utformas. Det krävs varsamma avvägningar för att helheten ska

bidra till ett attraktivt offentligt rum med alla de funktioner som finns i en stad.

Stockholms stad trygghetsprogram 2020-2023 beslutades i kommunfullmäktige i april 2021. Kontorets arbete med fordons hinder utgår från programmet samt kommer att genomföras i enlighet med vad som beslutats i trygghetsprogrammet avseende till exempel samverkan både med interna parter i form av till exempel stadsdelarna och externa, såsom polisen. Kontoret har ett ansvar att bistå stadsdelsförvaltningarna med trygghetsskapande åtgärder i stadsmiljön.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har tagit fram skriften ”*Skydd mot fordonsattacker*” i syfte att belysa och vägleda om vikten av och komplexiteten i att arbeta med att integrera skydd mot fordonsattacker i befintlig stadsmiljö samt i stadsmiljöplaneringen. Skriftens syfte är att vara ett stöd i överväganden och beslut i det fortsatta arbetet med skydd mot liknande attacker.

Polisen och Stockholms stad har tagit fram skriften ”*Riskminimerande och trygghetsskapande åtgärder i publika miljöer i Stockholms city*”. Skriften beskriver vikten av att bygga skydd, förebygga möjligheten för fordon att köra i hög hastighet, minimera eller ta bort möjligheten att köra rakt in på ett torg och andra platser. Skriften redogör också för arbetsgång, tankesätt, förslag på samarbeten samt förslag på åtgärder. Rekommendationen är att certifierade produkter används samt att det säkerställs att objekt står emot kraften vid en påkörning.

Polisen och Stockholms stad har gemensamt pekat ut ett antal platser som anses ha extra stort behov av kompletterande fordonskydd. Platsernas centrala läge samt komplexiteten i arbetet med skydd i befintlig miljö ställer stora krav på samverkan med både interna och externa aktörer. Platserna är av säkerhetsskäl inte officiella. Väl underbyggda analyser och utredningar har i delar redan gjorts och kommer successivt att genomföras under innevarande år. En rad avvägningar görs då det förekommer målkonflikter när staden ska vara både öppen, attraktiv, framkomlig och trygg.

Bild: Fordonshinder vid Sergels torg

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret. Samverkan har kontinuerligt ägt rum med polisen och säkerhetsavdelningen på stadsledningskontoret.

Mål och syfte

Projektets mål är att på de av staden och polisen utpekade platserna placera skydd för fordonsattacker under 2021. Syftet är att skapa en tryggare stadsmiljö där fordonsattacker försvåras eller förhindras.

Staden och polisen har pekat ut ett antal platser som anses ha stort behov av att förses med fordonshinder i syfte att förhindra och försvåra fordonsattacker. Om en attack ändå äger rum är syftet att minimera konsekvenserna.

Åtgärdsförslag

Kortsiktigt jobbar kontoret för att fordonshinder ska placeras ut på alla de, av staden och polisen, utpekade platserna. Arbetet genomförs brett i samarbete mellan polisen, stadsledningskontoret, räddningstjänsten och stadsdelsförvaltningen. På trafikkontoret är både landskapsarkitekter, trafikplanerare och trygghetssamordnare involverade. En genomgång av upphandlade fordonshinder har också gjorts tillsammans med både stadsträdgårdsmästaren och stadsarkitekten i mål och mening att också främja det estetiska perspektivet.

En analys utförs på varje utpekad plats och därefter beslutas om vilken typ av certifierat fordonshinder som är lämpligt för respektive unik plats. Vid analysen noteras också de största riskerna avseende möjlighet att accelerera och framföra ett motorfordon i hög hastighet. Hinder planeras därefter ut i syfte att förhindra möjlighet att köra fort, till exempel genom avsmalning eller chikan. Chikan är hinder utplacerade så att fordon får göra en slalomliknande rörelse vilket hindrar acceleration.

Hinder beställs från det ramavtal som SKR har upphandlat avseende fordonshinder och dessa kan ha olika vikt, form och utseende. Exempel på hinder är urnor, blomkrukor, block, cykelställ, sittbänkar och pollare. Dessa är ofta förstärkta och kräver förankring i marken. Sedan tidigare använder kontoret sig också av ett antal lejon – främst placerade i de mest centrala delarna av innerstaden. På platsen görs vid behov också en bärighetsanalys av marken och för samtliga platser utarbetas en möbleringsplan som anger exakt var respektive skydd ska placeras.

Trafikkontoret har också ett långsiktigt uppdrag att utveckla arbetet med trygghet och säkerhet i staden. Som väghållare och ansvarig förvaltning för stadens offentliga rum/ utemiljöer arbetar kontoret för att dessa ska bli så trygga och attraktiva som möjligt.

Stadens funktioner och människor är utgångspunkten när stadsrum som gator, torg och kajer utformas. Det krävs varsamma avvägningar för att helheten ska bidra till ett attraktivt offentligt rum med alla de funktioner som finns i en stad. I sammanhanget kan nämnas att trafikkontoret planerar för att ta fram ett stockholmsunikt hinder i samarbete med stadsträdgårdsmästaren och stadsarkitekten.

Stadens strategi för offentliga rum kompletterar framkomlighetsstrategin med riktlinjer för hur stadens gator, torg och allmänna platser ska utvecklas till mötes- och vistelseplatser i en växande, attraktiv och hållbar stad. Utifrån strategin och det redan pågående arbetet kommer kontoret också att ta fram en tydlig process för hur arbetet med trygghetsfrågan ska utvecklas och förädlas långsiktigt.

På längre sikt är samarbetet med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret också essentiellt så att trygghetskapande åtgärder anges redan i planeringsskedet i stadsbyggnadsprojekt.

Avvägningar

Kontoret arbetar för att Stockholm ska vara en stad som är både öppen, tillgänglig, attraktiv och trygg. Det kan bland annat medföra vissa målkonflikter mellan trygghetsaspekten och gestaltningen. En avvägning behöver göras på varje utpekad plats i syfte att hitta den för platsen mest optimala lösningen. Kompromisser kommer att behöva göras. Det kan medföra att en plats blir mindre tillgänglig efter projektets genomförande men stora ansträngningar görs för att hitta en så optimal lösning som möjligt på varje plats.

Konsekvenser

Framkomlighet

Framkomlighet för till exempel leveranstrafik riskerar försämras på vissa platser. Även cyklister och fotgängare riskerar att få viss försämrad framkomlighet till följd av utplacerade hinder. Arbetet med att skapa större trygghet i befintlig stadsmiljö medför ständiga avvägningar för att få plats och ändå skapa en offentlig miljö som är både snygg och trygg. Projektet samverkar med aktörer med specialistkompetens i syfte att hitta den bästa lösningen på varje utpekad plats då kontoret verkar för att både öka tryggheten på platser och att skapa så bra förutsättningar som möjligt för medborgare, näringsidkare och näringsliv. Kontoret fokuserar också på att ta fram lösningar som inte riskerar förhindra räddningstjänstens fordon.

Tillgänglighet

Tillgängligheten riskerar att försämras på vissa av de platser som möbleras med fordonshinder. Att införa ett större trygghetsperspektiv i befintlig stadsmiljö är svårt, och avvägningar måste ske i varje enskilt fall mellan de funktioner som staden önskar ska få rum på platsen. Projektet kommer att sträva mot att få till en så optimal lösning som möjligt på respektive plats då tillgänglighet alltid är en prioriterad fråga.

Trygghet och jämställdhet

Projektet ska bidra till ökad trygghet på alla de platser som har pekats ut. Syftet är att förhindra, försvåra eller minimera effekterna av fordonsattacker. Projektet behöver beakta olika åtgärders påverkan på olika målgrupper. Det finns risk att vissa

åtgärder medför minskad möjlighet till vistelse på en plats. Åtgärder som främjar vistelse kan bidra till en mer jämställd användning av en plats. Det kan också öka tryggheten för de som rör sig och vistas på platsen.

Utvärdering

Efter projektet kommer en utvärdering att göras, i vilken konsekvenserna av utförda åtgärder analyseras genom dialog med polis, medborgare och företrädare för staden. Utvärderingen utförs inom två år från avslutat projekt. Syftet med utvärderingen är att studera framkomlighet och trygghet men även analysera kontorets långsiktiga arbetsprocess i mål och mening att utveckla denna.

Tidplan

Projektet genomförs under 2021. Vissa platsanalyser har redan ägt rum under vintermånaderna och fortsätter under våren. Utförande av möbleringsplaner genomförs under våren och utplacering av hinder under sommaren och en bit in på hösten. Inom två år efter utplaceringen görs en utvärdering.

Ekonomi

	Tidigare nedlagt	Beräknade kommande utgifter	Totalt
	(mnkr)	(mnkr)	(mnkr)
Utgifter			
Utredning och projektering		2	2
Byggansvarigkostnader inkl. byggledning och risk		1	1
Entreprenad		10	10
Index			
Summa utgifter		13	13
Inkomster		0	0
Summa inkomster		0	0
Netto		13	13

Projektet utgifter beräknas till 13 mnkr och är inrymda inom nämndens investeringsbudget. 8 mnkr avser medel som nämnden har tilldelats inom utökad ram för arbete med permanenta trafik hinder mot terror i KF Budget 2021. De kvarstående 5 mnkr avser medel som nämnden har tilldelats genom budgetjustering under 2020 för inköp och utplacering av trafik hinder. Eftersom de beställda trafik hindren inte hann levereras under 2020 ombudgerades dessa medel till 2021.

Dessa totalt 13 mnkr förväntas räcka för att analysera och möblera de platser som staden och polisen har pekat ut som särskilt viktiga att arrangera ytterligare skydd på.

Platsanalys och möbleringsplaner utgör en mindre del av investeringsutgiften, medan inköp av fordonshinder, frakt och utplacering av hinder är den största utgiftsposten. SKR:s upphandlade ramavtal av fordonshinder används.

För den händelse att ytterligare behov av fordonshinder i offentlig miljö uppstår, kommer ytterligare finansiering att krävas.

Driftkostnader

Driftkostnader kan på sikt öka marginellt då åtgärdstiderna vid exempelvis städning och vinterväghållning av gaturummet förlängs av fler hinder i stadsmiljön. Kostnaderna bedöms dock bli försumbara.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 1,4 mnkr från och med år 2022.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om 10 år och internränta om 0,5 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

Det avtal som upphandlats av SKR innehåller endast ett fåtal produkter och är fokuserade på förankrade enheter, d v s enheter som fästs en bit under markytan. Kompletterande avrop kan göras efter förnyad konkurrensutsättning avseende hinder som de antagna leverantörerna tillhandahåller, men som inte fanns med i upphandlingen. Ytterligare förfrågan på kompletterande hinder kan därför komma att behöva ske, utifrån platsers unika förutsättningar.

Avvägningarna mellan olika intressen i staden kan komma att medföra förseningar innan kompromisserna är färdigutredda. Samtidigt är det viktigt att dessa avvägningar görs noggrant och i bred samverkan, så att lösningarna blir så bra och organisatoriskt förankrade som möjligt.

Kommunikation

Kontorets kommunikationsavdelning är involverad i projektet, men inga externa kommunikationsinsatser kommer att genomföras.

Slut